

ПОГОВОР

Carmina figurata од Елена Пренцова

Поетската книга „Таа“ од Елена С. Пренцова, меѓу другото, содржи и седум „сликарски песни“, односно калиграми кои, како и сè друго на веков, си имаат свој историјат.

Во 1914 година Гијом Аполинер ги објави своите први калиграми коишто тој ги определуваше како „лирски идеограми“. Четири години потоа, односно пред 91 година, или поточно во 1918 година, Аполинер ја објави поетската збирка со наслов „Калиграми“. Тоа претставуваше еден смел чекор кон симбиозата на уметноста на зборот и сликарската уметност. Незаборавна е, на пример, онаа негова песна „Врне“ напишана со вертикални стихови. Сепак, калиграмот своите корени ги има во таканаречената *carmina figurata* (*carmen figuratum* - песна-слика), настаната уште во антиката, особено негувана во барокот, а се разбира и во подоцнежната литература. Ваквите графички форми упатуваат на симболичното значење на песната (*technopaignija*).

И, еве, во нашево време уште една средба со *carmina figurata*, сега во поезијата на Пренцова.

Со својата втора поетска збирка со наслов „Таа“ Елена С. Пренцова пријатно нè изненадува и со сета нејзина стихотворна содржина и со седумте калиграмски структурирани песни (како архетипска форма). Колку за потсетување, првата поетска збирка на Пренцова носи наслов „Јас“ (Современост, Скопје, 2006) што, бездруго, кореспондира со насловот од ова нејзино второ поетско остварување („Таа“). И не само тоа, туку и од тематско-мотивски аспект „Таа“ се надоврзува на „Јас“.

Во „Таа“ Пренцова повторно ни нуди стихови за загубената љубов, за неостварената љубов, за љубовта како љубов и за љубовта како омраза, за нарцисоидноста на љубовта, за сонот за вистинската љубов, за љубовта како нељубов, за „смртта на љубовта“ и за неостварената љубов како „пат до пеколот“. И од стилски аспект забележлив е еден континуитет во стихотворството на оваа наша млада поетеса. Присутни се карактеристичните оксиморонски состави („смртта на љубовта“, „искрен лажго“, „единствената радост/ му беше тагата“, па дури и цела една песна со наслов „Бакнеж“: „Го мразеше/ со своите/ бакнежи“), неизбежната метафора („комисијата ја поткупија со љубов“, „љубовта ѝ беше/ најдобро одглумената улога“), преодност кај непреодните глаголи („да му ја

умре љубовта“), постоење на два лирски субјекта и нивната трансформација (лирски субјект во лирски објект и лирски објект во лирски субјект) итн.

Меѓутоа, во својата втора поетска збирка Пренцова се одлучила за еден редуциран, покус, позбиен, постегнат исказ. Станува збор, имено, за мошне кратки песни кои наликуваат на оние неповторливи јапонски хаику песни. Бројни се таквите песни во збирката како, на пример, „Аудиција“, „Разделба“, „Руиниран свет“, „Сон“, „Раѓање“, „Бакнеж“ и многу други. Авторовата интенција е сосема јасна - стеснетиот поетски израз да се преплави со широк семантички спектар. Несомнено е дека Пренцова успеала во тоа. Како илустрација за ваквото тврдење доволно е да се наведе песната „Раѓање“: „Без неа не постоеше/ затоа што за неа се роди“.

Сепак, како што веќе беше посочено, се чини дека голема свежина во оваа збирка, но и во поширокиот современ македонски поетски контекст, носат седумте песни структурирани како калиграми, односно како лирски идеограми. Калиграмот, всушност, претставува песна чиј мотив е претставен и ликовно со испреплетување на буквите и зборовите. Во „Таа“ среќаваме разни форми како што се срце, бранови, око, ноти, бројката 17. На пример, брановидниот стих „Во

океанот од суровост ја изгуби својата љубов“ ја сочинува песната „Изгубена љубов“. Синтагмата „океанот од суровост“ е ознака за означеното неспокојство од „изгубената љубов“, и тоа на планот на содржината. Брановидноста на стихот, исто така, е ознака за означеното неспокојство (немир), но сега на планот на формата. Од друга страна, „океанот од суровост“ е метафора за неспокојството заради загубената љубов. Тоа значи дека овој стих би можеле да го транскрибираме во исказот: „Мојата душа е немирна како што е немирен суровиот океан“. Бранот од брановидната песна, пак, е метонимија за суровиот океан што понатаму ја имплицира вознемиреноста од загубената, неостварената љубов. Ете како Пренцова успеала во калиграмот составен само од еден брановиден стих да ги обедини во функционална поетска симбиоза и содржината и формата, но и метафората и метонимијата. Така се структурирани, впрочем, сите седум лирски идеограми во оваа поетска збирка. Обрнете внимание, на пример, на песната „Боите на виножитото“!

Со „Таа“ младата поетеса Елена С. Пренцова ни нуди еден поетски текст кој станува привлечен за љубителите на стихот и со својата содржина и со својата форма. Нејзината поезија во оваа збирка осцилира од едноставниот

колоквијален стил па сè до возвишениот метафоричен, односно метафорично-метонимиски израз. Овој невообичаен ликовно-поетски запис покажува дека Пренцова уште со својата втора збирка веќе „згазнала на рамно“, стапнала на сопствениот поетски пат чии патокази го рефлектираат личниот, особениот стихотворен печат. Тоа, бездруго, значи дека Пренцова изградила оригинален поетски дискурс, свој препознатлив стихотворен замок чии одаи и сидови и понатаму треба да се исполнуваат со зборовни слики. Пренцова ја носи во себе Божјата поетска дарба за да го направи тоа. Ако по првата објавена поетска збирка тоа можеше да се насети, сега веќе имаме силна потврда за тоа дека современата македонска поезија е збогатена со уште една талентирана поетеса.

Ранко Младеноски